

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an . . . . . 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Limba națională.

Lupta, ce poporul românesc de veacuri o poartă în țeara sa, este în mare parte o luptă pentru limba sa. Din cele mai îndepărtate vremuri Românii și-au iubit limba „dulce și frumoasă“, ce au moștenit-o dela părinți, și au păstrat-o, desprețuind ori-ce altă limbă. Un scriitor ungar, care a trăit înainte cu vre-o 500 de ani, a însemnat despre Români o vorbă care ne face cinste. El a scris, că Românii pare că luptă mai mult pentru limba, decât pentru viața lor.

Va se zică Românul își prețuiește limba mai mult chiar decât însași viața sa. El mai bine vrea să moară, decât să-și părăsească limba sa națională sau să o schimbe cu alta.

Însușirea aceasta a noastră este arvuna vieții noastre naționale, este temelul și paznicul neamului nostru românesc. Până-ce cu neclintire vom ține la limba noastră, deșerte și netrebnice vor fi toate încordările dușmanilor noștri de a ne maghiarisa.

Noi avem de altfel tot dreptul, nu numai de a ține la limba noastră ci de a fi chiar mândri și făloși de ea. Căci surcel este limba noastră al limbei latinești, al limbei pe care o vorbiau Romanii, cel mai viteaz și mai mare popor, care stăpânitor era odată preste întreagă lumea cunoscută pe atunci. Ear' surorile limbei noastre sunt cele mai frumoase și mai lătite limbi din lume: limba franceză, limba diplomaților, cari cârmuesc politica lumii, apoi limba italiană, cea mai dulce limbă de pe lume, limba cântărilor și a poesiei, și limba spaniolă, o limbă plină de mândrie și mărire.

Toate neamurile își iubesc limba lor, pentru-că precum este sufletul în om, așa este limba într'un popor: isvorul vieții. Un popor, care nu ține la limba lui, ci începe a învăța și a întrebuița altă limbă străină, acela e un popor, care e aproape de moarte, un popor care pier.

În zilele acestea a apărut la tipografia noastră o cărticică cu titlul: Naționalitatea. Cărticica aceasta a fost scrisă de un învățat Neamț, care e foarte vestit în toată lumea, și a fost tradusă în românește anume pentru-că cuprinde foarte multe și frumoase adevăruri despre limbă.

Învățatul Neamț ne arată, că temelia unui neam este limba sa națională.

Limba este la adică omul însuși, zice vestitul scriitor (Max Nordau). Limba este legătura cea mai puternică, ce poate să unească pe oameni între dînșii. Frați și surori, cari n'ar cunoaște aceeași limbă, ar fi cu mult mai străini unii de alții, decât două persoane, care se întâlnesc pentru întâiași dată și schimbă între sine câteva vorbe de binețe în limba mamei lor.

Și dacă privim pe om ca membru al unui popor, tot prin limbă își împrumută el felul de a gândi și a simți al poporului seu. Prin limbă el devine copilul adoptat al tuturor gânditorilor și poezilor, al tuturor dascălilor și călăuzilor unui popor. Prin limbă ajunge el sub înfrurirea aceea nemărginită, pe care literatura, istoria, obiceiurile și moravurile unui popor o au asupra medularilor sei, făcându-i pe toți de un fel în gândirea, simțirea și lucrarea lor.

În limbă se reoglindează așa zicând sufletul și viața unui popor. De aci pornind se poate măsura tirănia și barbaria ce se face, când cineva încearcă a înăbuși limba unui popor, a 'i-o răpi, a 'i-o oprî, și a-l sili să vorbească altă limbă, cum se întâmplă în țeara noastră.

Un ucigaș, un tâlhar prins și dat judecății zace în temniță și este desbrăcat de drepturile cetățenești. El nu mai poate ajunge la nici o slujbă cinstită în societatea oamenilor. Dar' ce este pedeapsa aceasta, ce este despoierea aceasta pe lângă despoierea de propria ta limbă națională, de limba ce ai supt-o deodată cu laptele dela sinul mamei?

Ce este încătușarea mânilor, pe lângă încătușarea limbei? Ai voi să ieși din tine, să vorbești, să spui, și ești închis în tine. Știi, că ai pute să vorbești frumos, cuceritor ca un orator, și ești silit să bâlbăiești într'un chip miserabil o limbă străină. Te vezi lipsit de cel mai puternic mijloc, prin care ai pute înfruri asupra altora; te simți secăt, ciuntat, ologit.

Așa ne descrie învățatul Neamț ceea ce guvernele ungurești și oamenii lor încearcă zilnic să facă cu noi.

Dar' înzădar încearcă. Toate înteririle lor sunt zădarnice. De abia se găsește câte un nemernic, care pentru vre-un

folos ori altul se lasă de limba sa și primește a se unguri.

Acestia sunt renegații, cele mai josnice și mai miserabile ființe omenești.

La toate popoarele, între cari sunt lupte naționale, se găsesc renegați de acestia. La noi însă har Domnului puțini sunt.

Eată cum fi infierează pe acestia învățatul Neamț, în cartea sa:

„Nu înțeleg pe fugarii, cari părăsesc naționalitatea lor, și se invoiesc a primi o limbă străină, și a o bâlbâi toată viața lor în mijlocul batjocurilor altora și a încurcăturii lor necentenite în care ajung.

„Acea, cari fac o asemenea lăpădare din lașitate, din slăbiciune ori prostie, ne deșteaptă mai la urma urmelor mila“.

„Dar' pentru totdeauna respingători sunt aceia, cari aruncă departe dela ei limba lor, adică acest, „eu însumi“, înfășoșarea „eu-lui“ lor gânditor, și se străcoară într'o piele străină pentru a câștiga niscai foloase. — Ei sunt mai prejos decât grețoșii „skopiți“, acei Ruși, cari se jugănesc ei înșiși.

„Nu este cuvânt pentru a înflera bine o asemenea murdărie de caracter“.

Acestea sunt cuvintele învățatului M. Nordau pe seama renegaților.

Noi, cari ne iubim limba, ca sufletul nostru, aflăm deosebită mângăiere în adevărurile spuse de acest învățat.

Mândrii și curagioșii se dăm înainte pentru a susține lupta pentru limba noastră. Căci zice același învățat:

„Lupta pentru limbă este o altă formă al uptei pentru viață“.

„A trăi e a lupta, și puterea de a trăi îți dă și dreptul de a trăi“.

Prietini în străinătate. Poporul român și cauza lui națională, cu toate opiniile dușmanilor, are mulți prietini între popoarele culte, cari prin țeri depărtate luptă și pun vorbe bune pentru dreapta lui cauză.

Zilele aceste ne-au sosit earăș niște vesti bune în privința aceasta.

Un brav tinăr francez, dl Ioan Duchesne Fournet, care a petrecut vara trecută mai multă vreme printre noi, cu deosebire în Sibiiu, Blaj și Reșinar, venind anume cu scopul, ca să cunoască poporul român și să-i învețe limba, a ținut nu de mult o conferință asupra Ardealului, la despărțământul din Paris al Ligei.

Bravul tinăr va ține în curând o nouă conferință la Societatea geografică comercială din Paris tot despre Ardeal, vorbind și despre cauza națională.

O altă știre ne vine din *Toulouse*, un oraș în partea de mează a Franciei. Învățatul profesor dela școala înaltă de drepturi de acolo, dl Merignac face acum un curs despre cauza naționalităților și cu deosebire despre luptele noastre ale Românilor din Ardeal și Ungaria. — Aflăm mai departe, că numitul profesor va scoate în tipar nu peste mult o carte mare asupra cauzei naționalităților, în care luptele Românilor vor fi descrise pe larg.

Acestor buni prieteni ai noștri le trimitem salutări și vii mulțumite!

Causa națională în dietă. În o ședință din săptămâna trecută a dietei maghiare s'a atins și cauza națională română. Deputatul Werner Gyula s'a plâns și a dovedit cu numeri, că Românii se prea înmulțesc prin părțile locuite de Sași și-i copleșesc pe acestia cu desevirire. Românii se întăresc ear' Sașii dau îndărăt, deși întărirea Sașilor e de lipsă pentru a stânjeni pe Români. Se mai plânge Werner, că prea multe pământuri ungurești trec în mâna Românilor, ear' lucrul acesta este primejdie pentru Sași și pentru statul unguresc, care trebuie împedecată prin — colonisări.

E cuminte, nu-i vorba, deputatul Werner, dar' iată, că își dă în capete cu vestitul Beksics, care se silește a arăta, că Românii nu se sporesc. Care are dreptate? La ori-ce întâmplare lucrul e încurcat și până-când s'ar descurca, noi în ciuda lui Werner și Beksics — mergem înainte!

Libertatea de presă. Însoțirea ziaristilor maghiari din provincie a trimis o deputație la cardinalul Schlauch din Oradea mare, ca să-l roage pentru sprigin. La vorbirea ce 'i-s'a rostit, cardinalul a răspuns următoarele:

»În Anglia pe vremea regelui George III. stricarea moravurilor ajunsese la culme. Regele cumpărase pe înșiși ministrii și deputații din dietă. Când totul se vedea a fi pierdut, Iunius, un gazetar, zise, că încă nu-i pierdut totul, căci — presa (adecă foile) este liberă. Și în adevăr, presa a recucerit și îndreptat totul. Așa mare putere este presa. Însă această mare putere și dacă e întrebuințată în direcția rea, tot putere mare rămâne. Ea știe nu numai să clădească, ci și să dă-

rime... La noi e lipsă, ca presa să clădească și să îndrepte, căci în politică și în societate se arată semne îngrozitoare. E lipsă, ca presa să lupte cu puteri unite pentru îndreptarea morală. La noi e lipsă de patriotism și religiozitate. Pentru răspândirea acestora trebuie să se apeleze și la lucrarea d-voastre. Vă mai trag luarea aminte asupra unui lucru. *Fiecare om cult ține seamă de vederile și convingerile altuia. Nu uitați aceasta, vă rog, și căutați să se țină și în presă!*

Frumoase povețe, dacă ar fi cine să asculte de ele!

Tocmai aceea e greșeala de căpetenie a foilor maghiare, că ele nu vreau să ție seamă de vederile altora, ci numai de orbii lor șovinism.

Congresul de pace. Congresul de pace se va întruni anul acesta la Bruxelles, în țeara Belgia. Membrii grupului român au ținut zilele trecute o consfătuire, sub președința dlui V. A. Urechia, și au hotărât a lua parte la acest congres internațional de pace, ear' pentru anul 1899 a-l invita să-și țină adunarea în București.

Înmormântarea

lui

Moș Nicolae Herlea.

Despre înmormântarea răposatului Moș Nicolae Herlea, a. c. ni-se scriu următoarele:

Câmpul-Pânei, 19 Febr. n.

Moartea neașteptată a lui Moș Herlea urmată unei boale de aprindere de plumăni, a străbătut cu o iuteală nespuse întreg ținutul nostru și prin firul telegrafic s'a vestit între altele „Tribunei“, domnilor George Pop de Băsești și Dr. Vasile Lucaciu, stimători personali ai răposatului.

Înmormântarea acestui vrednic țeran, înzestrat cu atâtea însușiri frumoase, s'a săvârșit Duminecă în 15 l. c.

Serviciul de înmormântare a fost îndeplinit de 7 preoți, luând parte la ea public mult, inteligență în frunte cu dl Dr. Ioan Miha și țerani din loc, apoi din Oraștie, Cugir, Șibot, Balomir, Vaidei, Hunedoara, Pischinț, Romos, Ciora și alte comune, în număr așa de mare, cum rar se poate vedea la ase-

menea privilegii. Curtea regretatului Moș Herlea nu încăpea oamenii, încât și ulița era îndesuită.

Și cum nu? când era să se dea celui mai vrednic fiu al poporului cel din urmă semn de recunoștință, iubire și stimă!

Pe cine aveam noi toți a petrece la locașul cel din urmă? Pe Moș Herlea, pe căpitanul de odinioară, pe medicul al multor sute și mii de nenorociți, cari toți alergau din apropiere și depărtare la ajutorul lui, sau alerga el la căminele lor! Pe acel Moș Herlea, care prin purtarea sa românesscă, prin înțeleptele sale vederi, chiar și în timpul din urmă: cu ducerea *Memorandului* la Viena, la *procesul Memorandului* în Cluj și în sfârșit la așternerea rugării la Împăratul-Rege în Viena pentru curmarea procesului prin deputația de 3, a căreia conducere o iuase asupra-și, prin aceste și altele a câștigat iubirea, stima și încrederea conducătorilor nației noastre.

Cine dintre aceia, cari au luat parte la deputația cu ducerea *Memorandului*, nu-și va aduce aminte de stima ce Moș Herlea își câștigase în Viena la prieteniile cauzei române — străini de neamul nostru, precum Dr. Lueger, Schneider și alții, cari se minunau de înștiințarea, înfătoșarea și însușirile lui deosebite?

Toate acestea au contribuit, ca înmormântarea să fie vrednică de amintirea lui.

Sicriul răposatului era încungiurat de mulțime de fii, nurori, nepoți și strănepoți și împodobit cu o cunună cu o panglică, tricolor-național cernit, pusă la însărcinarea telegrafică a dlui Dr. Lucaciu.

Cuvântări s'au rostit două, amândouă înălțătoare de suflet și vrednice de faptele răposatului. Una a rostit-o dl *Zacharie Tilișca*, capelan în Vaidei, ear' la mormânt a vorbit dl *Augustin Nicoară* cand. de adv., înșirând faptele bune și frumoase ale lui Moș Herlea, și arătându-l ca pildă de urmat, mai cu seamă din partea țeranilor noștri.

Închei scurtul meu raport cu acea dorință, ca poporul român să aibă mulți țerani de măsura neuitatului Moș Herlea!

În legătură cu aceste amintim, că la vestea morții sale au trimis telegrame de părere de rău dnii George Pop de Băsești, Dr. Vasile Lucaciu, Franciscu Hossu-Lonșin și alții.

FOIȚA.

Omul învățat rău.

— Povestă. —

A fost odată ca nici odată un om, bun, bărbat de lucru, om de omenie, cu un cuvânt nu-i puteai afla nici o scădere. Dar' una 'i-s'a potrivit rău, căci avea o muere leneșă și fără nici o ispravă, și el fiind om bun, nu vrea să-și facă pelea de dobă, ci o lăsa cum vrea ea, să lucre și să-și grijească de mâncare. Muerea fiind tare leneșă, puneala oala la foc și apoi nu se prea uita la ea și așa s'a întâmplat de totdeauna mâncarea era afumată. Omul nostru nevrând să facă sfadă, tăcea și mânca cum căpeta.

Dumnezeu știe câtă vreme vor fi trăit ei tot așa, căci chiar 'mi-am uitat să-și întreb, până-ce muerea s'a bolnăvit și a murit, și a rămas omul meu veduv.

Acum ce să facă? Singur nu putea să-și vadă de gospodărie și așa trebui să se însoare a doua-oară. El își află o nevastă, dar' nu cum era cea dintâi leneșă, ci muere bună, bărbată și isteată.

Aceasta când îi făcu odată de mâncare coala cum se cade, mâncare bună, omul nostru gustând din bucate, suspină odată și zise:

— Săracă muerea mea cea dintâi, Dumnezeu s'o ierte, că mâncare ca făcută de ea nu mai gust eu.

Atunci muiera a doua să întristă și gândi că cine știe ce muere harnică va fi avut bărbatul ei, de 'i-a știut face mâncare așa de bună, și fiind ea isteată, se silea să-și facă mâncare tot mai bună. Dar' din ce se silea, tot mai rău nimerea, măcar să-și fi dat lapte de pasere, cotoroage din picioare de porumb, ori senu de furnică, el totdeauna când gusta mâncarea, suspina și zicea:

— Săracă muerea mea cea dintâi, fie iertată și hodi-nită, că mâncare cum îmi făcea ea nu mai mânc.

Tot așa se năcăji muerea cu el, până odată se apucă să spele haine și fiind cuprinsă cu lucru își uită oala cu legumă, ce a fost pus-o la foc. Când sări să vadă de ea, leguma era afumată. Acum par'că ved cum se sbuciuma și se văieta, că 'i-a dat ea mâncare bună bărbatului și tot zicea el că nu mai mănca el bucate bune ca la muerea dintâi, dar' acum ce va zice când capeta bucate afumate? N'avea însă ce să facă; va zice el ce va vrea, își gândea ea, căci nu avea altceva ce să-și dea de mâncare. Vine omul acasă și muerea îi aduce cam cu frică leguma afumată, ear' bărbatul când gustă suspină de nou, dar' în loc să o sfădească, îi zise:

— Săracă muerea mea, fie iertată și hodi-nită și Doamne mulțam ție că mai gust odată legumă bună, chiar cum îmi ferbea ea.

Atunci numai văzu a doua muere ce bărbat are și ce muere a avut el întâi.

Petru Ghejii, june.

— DIN TRE CUTUL NOSTRU. —

Constantin Șerban Basarab.

Se spune, că Mateiu-Vodă ar fi zis pe patul de moarte, că el prevede, că asupra țării vor veni mari nevoi și multe rele. Din nenorocire aceasta prorocie s'a împlinit și Muntenia, dimpreună cu țeara suroră Moldova au decăzut tot mai mult, până când, la vre-o 60 de ani după moartea lui Mateiu, a urmat (la 1716) domnia *Fanarioșilor* în amândouă țările, adică domnia unor prinți străini, de neam Greci, trimiși de Turci din mahalaua sau partea de oraș a Constantinopolei, numită *Fanar*. Domnia acestora este cea mai tristă epocă în istoria Românilor, ear' vremea dela moartea lui Mateiu până la 1716 este o sbuciumare groaznică a țărilor române, în care drepturile Românilor sunt an de an călcate în picioare și șterse cu încetul.

Nu-i vorbă, împregiurările au fost grele; tirănia Turcilor și uneltirile și lăcomia grecilor *Fanarioși* au făcut mult rău, dar' răul cel mai mare a isvorit din slăbiciunea Domnilor și din desbinarea și certele boierilor. *O pildă vie cum ne înțelegeșterile au de urmare căderea și umilirea unui popor.*

După moartea lui Mateiu a fost ales de Domn *Constantin Șerban Basarab*, poreclit și *Cârnu*. El începuse să domnească bine, iertând țeara de bir pe trei luni, făcând judecăți drepte și ocrotind pe cei prigoniți. Dar' cu toate acestea nu putu domni mai mult de 4 ani, mai cu seamă din cauza ușurătății, cu care a voit să se mântue de *Seimeni*. Acești lefegii străini, cari au făcut atâtea năcazuri și supărări lui Mateiu-Vodă, se făceau tot mai îndrăsneți. *Constantin Șerban* voi să-și împrăștie cu ajutorul oastei naționale, dar' armia română se unii cu *Seimenii* și pustiiră în chip infrișat țeara, omorînd mulți boieri și prădând și jefuind mănăstirile și bisericile.

Rescoala aceasta a fost potolită de prințul Ardealului *Racoți*, care era prietin cu *Constantin-Vodă*. El potopi pe *Seimeni*, dar' acum *Constantin* ajunsese în mare atârănare de acest prinț. Legăturile aceste nu-'i plăceau *Sultanului* și de aceea îl scoase din domnie și numi în locu-i pe *Radu-Mihnea*.

Noul domn intră în țeară cu o mare oaste de Turci și Tătari, ear' *Constantin* îl aștepta gata, cu 32 de mii de oșteni, dar' în o luptă sângeroasă fu bătut și fugi în Ardeal.

El a încercat de a-'și câștiga din nou scaunul, dar' toată străduința lui a fost zădarnică; el muri ca și tatăl seu, departe de pământul țării, în Polonia.

Constantin Șerban deși a domnit vreme scurtă, este însemnat în mai multe privințe.

El a zidit între altele, la București mănăstirea cu hramul sf. *Constantin* și *Elena*, pe care mai târziu *Constantin Brâncoveanu* o făcu *Metropolie*, cum e până azi.

Constantin Șerban iubea mult pe țerani; el s'a silit a-'i ușura de biruri și alte greutăți și a ajutat un număr mare de sate, cari căzuse în iobăgie, să se scoată și țeranii să se facă din nou moșneni, adică proprietari pe locurile lor.

În sfârșit mai e de însemnat, că cu el s'a stins familia domnească a *Basarabilor*, această familie strălucită, care în decurs de 400 de ani a dat pe scaunul *Munteniei* atâția domni vestiți.

DIN LUME.**Din Creta.**

Când s'a vestit că *Grecia* a trimis în *Creta* pe prințul *George* cu torpilori, mai apoi pe colonelul *Vassos*, cu oaste, se credea că din aceasta se vor naște mari încurcări în Răsărit.

Statele erau îngrijite și se zicea, că au să înceapă mobilizarea. *România* a și hotărît punerea oastei pe picior de bătaie, trimițând un corp de armată pe malul *Prutului*, la granițele *Rusiei* și altul în *Dobrogea*.

Prevederile de războiu însă nu s'au împlinit, cel puțin din cauza *Cretei*, se vede, că nu va fi războiu.

Lucrurile au început a lua un curs mai liniștit. Se vede, că *Grecia* a fost asigurată din partea unei sau mai multor puteri, că nu 'i-se vor pune pedeci, cu privire la cuprinderea *Cretei*. În adevăr deși la început, precum vesteau ziarele, unele puteri au protestat la guvernul *Greciei*, cu toate acestea oastea grecească a pătruns neîmpedată în *Creta*.

De altă parte puterile au dat sfaturi *Turciei* să nu înceapă războiu cu *Grecia*. *Turcii* de altcum nici nu prea pot, căci le lipsesc banii.

Știrile mai nouă vestesc, că *Grecia* temându-se cu toate acestea de o năvălire a *Turcilor* pe uscat, au adunat la granița de meazănoapte, în tabăra dela *Larissa* multă oaste. Aici se află și prințul moștenitor *Nicolae*.

În *Creta* s'au mai trimis trupe nouă și proviant. În înțelesul poruncii primite, colonelul *Vassos* merge înainte în *Creta*, cucerind locurile cuprinse de *Turci*, fără a se atinge de cele patru ocupate de mărinarii europeni. El a vestit unirea *Cretei* cu *Grecia* și întocmește administrația în numele regelui *Greciei*, punând să se facă alegeri comunale, puiind primari prin comune ș. a.

Vre-o șesespzece mii de resculați din *Creta* s'au alăturat la oastea grecească. Guvernul din *Grecia* a trimis pe seama lor 5000 de chipiuri militare și uniforme de oficeri. Consulul grecesc din *Canea* a fost numit comisar regal pentru *Creta* și ca atare s'a dus în tabăra colonelului *Vassos*.

Căsătoria.

Aceasta-i asemănată,
Cu cetatea împresurată,
Cei din Iontru, vreau afară,
Cei de-afară, în Iontru eară.

Așa la căsătorie,
Luați seama, când plecați,
Având ea curse o mie,
Cu cari vă apucă 'n laț.

Apoi ați vrea a vă scoate,
Din chinuitoarea stare,
Dar' nu puteți, cercând toate,
A scăpa, din cursa mare.

Nu știți în căsătorie,
Câte greutăți mai vin,
Câtă nestatornicie,
La rari e cerul senin.

Că scăderea cea mai mică,
Așa tare te apasă,
Și așa de mult îți strică,
De cu plâns zici, lasă, lasă.

Apoi lasă când vei zice,
Crede, vei fi rănit greu,
Ai vrea totul să se strice,
Să dispară chinul tău.

Însă atunci, pentru tine,
Nu se va schimba nimic,
Așa te cugetă bine,
La celea, ce eu îți zic.

Grijește, să nu zici lasă,
Că atunci ești picat greu,
Atunci starea ta e trasă,
În năcazul cel mai rău.

Nu știi lasă, ce însemnează
Având multe însemnătăți,
După-cum se întonează,
Tot felul de greutăți.

Înseamnă-ți pe acest lasă,
Și ține seama de el,
Că nimic, nu te apasă,
Ca acest cuvânt, mișel.

Aron Boca Velch ereanul.

Poesii populare.**Dintre Someș și Câmpie.**

Culese de *Vasile Pop*, notar pensionat.

Ploauă, ploauă la măgură
Vin voinici să le dau gură
Vine hidul mai 'napoi
Ca să-'i dau gură și lui.
Dute hidule 'napoi
Că pe seamă-'ți gură nu-'i
Că 'i-o-am dat mândrului
Ș'apoi s'o dus dracului.

Urțul din ce-'i făcut
Din omul cel neplăcut
Urțul din ce se face
Din omul care nu-'ți place
Urțul care-'i urit
Mâncă cu mine din blid,
De s'ar sparge blidu'n fund
Doar' oi scăpa de urit
Dar' blidu-'i de cusutor
Nu să sparge până mor.

Mai nou se vestește, că trupele colonelului Vassos au cuprins un turn vechiu turcesc, numit *Vucolies*, aproape de Canea. În lupta aceasta au căzut 11 soldați greci, ear' pe partea Turcilor au căzut 100 de soldați și 250 de Turci au fost prinși.

Cu un cuvânt Grecii iau în stăpânire insula Creta, cu ajutorul armelor. Vom vedea că oare Europa va încuviința unirea ei cu Grecia, ori ba.

SCRISORI.

Voește și vei putea.

Cuvești, la 4/16 Februarie 1897.

Mult stim. dle Redactor!

În comuna noastră fiind o reuniune de cântări (cor) întemeiată de subscrisul încă în toamna anului 1888 și fiind azi în pozițiune de a avea „Statute” aprobate de guvern, conform § 16 din aceste statute, reuniunea și-a ținut adunarea sa generală ordinară Duminică la 2/14 Februarie a. c. în localul școlii, fiind presidiată de O. D. *Iosif Iorgoviciu*, preot. În această adunare s'a cetit, revăzut și încuviințat: Inventarul reuniunii, din care se vede că corul are a) Mobilier în preț de 85 fl. 5 cr., în care sumă se cuprinde și prețul unui steag al reuniunii în preț de 50 fl. precum și sigilul (pecetea) corului de 3 fl. 50 cr. cumpărate aceste în anul trecut. b) Cărți și note în valoare de 35 fl. 54 cr. c) În bani, parte împrumutați, parte gata 185 fl. 14 cr. Adecă de tot averea corului nostru face, cu sfârșitul anului trecut 303 fl. 73 cr. v. a.

S'a cetit apoi raportul cassarului, raportul despre lucrarea corului în anul trecut; lista membrilor, din care se află că reuniunea are 29 membrii activi (coriști), 9 membrii fondatori, 5 m. ajutători 7 m. binefăcători și 2 membrii onorari. S'au mai adus apoi în fine și alte hotărâri, între cari s'au decis că pretensiunile în bani să se încasseze toate, începându-se apoi cu banii gata o lucrare și mai cu plan pentru mărirea acestui fond.

În sfârșit îmi iau voia a mai adăuga și alte fapte îmbucurătoare ce s'au făcut în comuna noastră și adecă: Pe lângă aceea, că în anul 1895, la stăruința vrednicului capelan *Ioan*

Suciu, s'au cumpărat prin colecte dela credincioșii noștri — 2 prapore, unul în preț de 85 fl. altul în preț de 26 fl. (donat de subscrisul) apoi un policandru de sticlă în preț de 86 fl. o evanghelie cu 36 fl. două icoane cu 8 fl. totuși și în anul expirat 1896 s'au cumpărat pe seama bisericii două clopote, unul mic în preț de 23 fl., ear' altul mare — pe lângă alte două ce le-am avut — în preț de 440 fl., la care sumă încă s'au mai adunat din colecte cam 120 fl.

Fiind școala în stare slabă s'au luat măsurile de lipsă și pentru zidirea ei, având pentru acest scop bani depuși la banca „*Lipovana*” dar' despre aceasta vă voi scrie la timpul meu.

Încheiu numai cu adaosul, că nu înzadar zice proverbul român: „*Luminează-te și vei fi*”, „*Voește și vei putea*”.

Georgiu Tomi, învățător-dirigent.

Stări triste.

Conța, 28 Ianuarie 1897.

Onorată Redacțiune!

Subsemnații ne rugăm, să aveți bunătațea a ne da loc în prețuita noastră „*Foia Poporului*” ca să vă descoperim unele din multele necazuri, ce ne apasă de 4—5 ani sub păstorirea părintelui nostru *Ioan Petrașcu*, fără a afla mângăierea dorită.

De 4 ani s'a făcut salariul învățătoresc la 320 fl., care îl plătim 90—95 familii sărace, cari trăim toți pe 200 jugere de pământ. În tot anul au venit învățători buni, dar' înzadar, căci aceia cari nu au fost plăcuți preotului nostru *Ioan Petrașcu* și cari nu se pricep a-și împărți plata cu mai marii lor, nu pot ajunge învățători în Conța.

În anul 1881 s'a segregat pășunatul comunei și între altele s'a dat și pentru școala comunală 3¹/₂ jugere pământ dar' venitul s'a dat școlii noastre confesionale. Din arinda frumoasă ne ajutam mult la plata învățătorescă. De 5 ani încoace Comitele suprem din Aiud a cerut dare de seamă că ce să face cu banii de pe acest loc și din ce pricină nu avem învățător după lege, la care totdeauna răspunsul a fost: că până acum n'am avut dar' în anul viitor abună seamă vom avea un învățător calificat, ceea-ce fusese nici azi nu s'a întemplat. Comitele-suprem, văzând că treaba merge tot așa, a dat poruncă organelor sale, că să ne iee acel loc de tot din folosință și să-l vândă din cauza că nu avem învățător calificat.

În așa stare sîntem noi cu școala, onorată Redacțiune, atîta sîntem de necăjiți mai cu seamă din partea preotului nostru *Petrașcu*, încât nu mai știm ce să facem.

Deocamdată ne mărginim la atîta, nădăduind că lucrurile totuși se vor întoarce spre bine.

Mai mulți Cuteneni.

Petreceri.

Comăna-inf., 19 Februarie n.

Onorată Redacțiune!

În 18 l. c., după-cum s'a publicat și în zisre a avut loc o petrecere populară împreună cu cântări și declamări în comuna *Crihalma* (com. *Târnavei-mari*) arangiată de tinerii și zeloșii învățători din *Crihalma* și *Ticușul-român*.

Punctele variate din program au fost predate cât se poate mai bine atât din partea elevilor de școală, cât și din partea adulților spre ex.: „*Țiganul și iepuroaica*”, „*Nărodul și negustorul*”, „*Nunta Țiganului*” etc.

Cu deosebită pricepere a fost declamată piesa: „*Jidani la bătălie*”, de noul învățător *I. Boldea*, ear' hazlul învățător *G. Măican* a stîrnit mult ris între cei de față prin predarea anecdotei de *Speranță* — „*Țiganul împărat*”, încât a fost rechemat pe bină ca să o repețească. Îți era mai mare dragul și îți-se bătea inima de bucurie, văzând inteligență și popor într'un număr așa mare. Cu toate-că sala cea mare a școlii celei nouă e destul de spațioasă, totuși a fost îndesată de public. Priveștiștea era încântătoare, când după teatru se încinge o frumoasă și mare horă, inteligență și țerani prinși mână în mână.

Mult a contribuit la reușita petrecerii zelosul și bunul preot local *G. Bucur*, care a dat mult sprigin și încurajare neobosiților învățători. Reușita petrecerii a fost bună, ear' țeranii se minunau grozav de cele văzute, cu atît mai mult, de oare-ce prin părțile acestea până de vre-un an doi făceau durmeau somnul cel de moarte, nu era nici o mișcare de viață. Ar fi de dorit, că în cât se poate mai multe comune să se aranjeze astfel de petreceri, cari tare mult contribuie la deșteptarea poporului nostru.

Petrecerea a durat până în zori de zi, cu frumoase jocuri naționale, când fiecare cu cele mai frumoase amintiri ne-am depărtat pe la ale sale lucruri.

Însemn, că venitul curat al petrecerii a atins după-cât mi-s'a spus, suma de vre-o 14 fl., care s'a dat cassarului bisericesc.

Încheiu raportul meu cu acea încredințare, că harnicii învățători vor urma înainte, căci începutul s'a făcut, fiind siguri de spriginul și încurajarea noastră, ca astfel cu vie bucurie și deosebită plăcere să mai pot raporta de multe-ori astfel de lucruri demne de urmat.

Însuram'aș însura
Și nu știu de unde-oi lua
Aș lua de-aici din sat
Mă tem c'a boli la pat,
De-oi lua pe de-alte sate
'I cheltuială și departe
Toate estea'r fi ce-ar fi
Dacă n'ar mai trebui
Să merg fără al meu măgan
La vre-un jid sau ungurean
Înainte lui să jor
Cu cin' vreau ca să mă 'nsor.

Din Oenișoara.

Culese de *Petru Suciu*, învățător.

Pe la noi după ocol
Se preumblă-un domnișor,
Domnișoru-'i frumușel,
Eu aș merge după el,
Aș merge, el nu mă cere,
Necerută nu pot mere.

Măgheran crescut pe văi,
Nu iubi măndro pe doi,
Că ți-'i bănul odată,
Când ti rămănea lăsată,
Ei amândoi te-or lăsa,
Tu-'i plânge și suspins.

De când badea m'a lăsat,
Fericire n'am gustat,
Și de când nu mă iubește,
Inima 'n mini se topește,
Haida, bade, serile,
De-'mi auzi muștrările,
Cum mă muștr'ai noști pe mine,
Măi bădiță pentru tine,
Cum mă muștră măicuța,
Să las seara ulița.
Ulița n'o pot lăsa,
Până știu pe bădița,
Dacă badea 'mi-o muri,
Om de omenie-o fi.

Fă-mă Doamne ce mi face
Fă-mă pasăre măiastră

Se sbor la badea'n foreastră
Se bat cu aripile
Se-'i deschid ferestrele
Se-'i fac boare la lumină
Se văd pe badea ce cină
Nu cină ci n'hindizește
Și tot la mândra gândește
Scrie două trei rînduri
Numai poate de gânduri
Scrie nouă și cetește
Și numai la mini gândește.
Badiul meu de preste deal
Ar' veni și n'are cal
Dar' capete-și cal în plată
Și mai scrie câte-o dată.

Vino, bade, nu veni,
De dorul tău n'oi peri,
Căci nici aseară n'ai vint,
De dorul tău n'am murit.

La răsboiu.

— Vezi ilustrația. —

Sună dobele, sună
Soldații se adună...

Trăim în vremuri cam agitate (mișcate). Întimplările din insula Creta au pus în mișcare țerile din Europa; toate fac pregătiri de răsboiu, căci deși se crede și se pare până acum, că răsboiu mare nu va izbucni, cu toate aceste guvernele sunt îngrijate, căci nimenea nu știe ce va aduce ziua de mâine...

Frații noștri din România, cu prevedere, ca întimplările, ce se vor desfășura să-i aștepte în destul pregătiți, au hotărât să mobilizeze oastea, adică să puie țeara pe picior de bătaie ca să fie gata pentru ori-ce împregiurare.

Să chiamă deci la arme și rezerviștii; soldații se adună de peste tot locul la regimentele lor, sub steag. Așa cere binele patriei și interesul neamului românesc, care trebuie pus mai pe sus de toate.

Și Românul merge cu drag la oaste, la luptă. Neînfrânt și curajos din fire, ostașul român, fie din oastea română, fie din cea împărătească a Austriei, a dat totdeauna strălucite dovezi despre vitejia sa. De câte-ori a cerut trebuința și de câte-ori soldații români au avut în frunte căpitani viteji și vrednici, ei au fost totdeauna la culmea chemării lor.

Căci oare nu ne sună și acum, ca un glas de încurajare și de mândrie națională totodată, amintirea faptelor glorioase și a vitejiilor ostașilor Români, de pe timpul lui Mircea, Tepeș-Vodă, Ștefan cel Mare, Mihaiu-Viteazul ș. a. vitejia *Motilor lui Iancu* dela 1848. Apoi vitejia fără seamăn a ostașilor români și cu deosebire a *Dorobanților* la Grivița, Plevna și alte locuri de pe câmpiile Bulgariei.

Soldații români, în frunte cu viteazul lor Domn azi regele României Carol I., au făcut minuni de vitejii, cari au pus lumea în uimire și au făcut și pe dușmanii neamului nostru să-și plece capul...

Încântat de aceasta vitejie, marele nostru poet *Alexandri* a cântat în versuri frumoase mai multe fapte strălucite de-ale ostașilor români, zicându-le între altele în *Oda* închinată lor:

O copiii de voi sunt mândru, simt acea mândrie mare,

Care crește cu mărirea unui neam în des-teptare.

Mi-am văzut visul cu ochii, de acum pot se mor ferice!

Astăzi lumea ne cunoaște: Român zice, Viteaz zice...

Ilustrația noastră ne înfățișează pe un *Dorobanț*, un căciular, »Român de viță veche«, pornind din satul său la oaste, la răsboiu...

În fund se vede biserica satului, ear' în stânga e căscioara sa, în preajma căreia două femei, nevasta credincioasă și dulcea sorioară, stau triste și nemângăiate, urmându-l cu ochii....

Dar' oare-ce se petrece în sufletul voinicului? Din fața sa serioasă se vede, că-l doare despărțirea, dar' încolo din ținuta și pasul său hotărât putem vedea, că el merge cu curaj și bucurie, să-și împlinească cea mai scumpă datorință față de patrie și neam.

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Isvorul.

Trei călători se întâlnesc într-o dimineață lângă un isvor. Unul era muncitor, altul un bătrân și al treilea un copilandru, care căuta o oaie rătăcită.

La răsboiu.

Deasupra isvorului, pe o piatră, se aflau scrise aceste cuvinte: *Fii ca mine.*

După-ce beură de-și potoliră setea, cei trei călători căutară să priceapă înțelesul cuvintelor de pe piatră.

Muncitorul zise: — Isvorul își plimbă apa printr'un ținut întins, și-o amestecă cu pârăie, cu riulețe și ajunge riu mare. Scrisul de pe piatră va să zică dar, că trebuie să muncim neîncetat spre a ne îmbogăți.

Bătrânul zise: — Eu cred că e altceva. Isvorul alină fără plată setea celor cari beau din el. Pilda lui ne învață să fim folositori aproapelui nostru.

Copilandru ascultă în tăcere. Ceialți îl întrebară și pe el, ce crede de scrisul de pe piatră. El răspunse limpede: — Apa isvorului nu e bună de nimic, dacă nu e curată. Cum se murdărește, și omul și chiar dobitoacele simt greață de ea și nu o beau.

Ca să fim cinstiți și iubiți, trebuie să fim curați.

PARTEA ECONOMICĂ.

Prăsirea galițelor. Cotețele și curțile de găini.

(Urmare.)

Situația cotețului de găini, adică locul unde îl așezăm, are mare înrîurire asupra sănătății și asupra puterii de ouat a găinilor. Umezeala este foarte stricăcioasă găinilor. Prin umezeală înțelegem nu numai apa ce se adună din ploile cele multe, ci și situația pământului umed. Prin urmare trebuie să avem grije, să punem cotețurile pe loc mai ridicat, unde adică pământul să nu fie apătos. Dacă avem un ocol mai mare și voim să facem un coteț de găini, înainte de toate avem să ne îngrijim, ca acela să fie așezat pe partea cea mai ridicată a locului și se încungurăm cât se poate părțile mai joase, cari de multe-ori sunt apătoase și numai în lunile mai ferbinți ale anului se svântă și se uscă. Este mai bine ca cotețul să-l așezăm cătră răsărit. Cătră meazăzi nu e bine să așezăm cotețul, căci atunci prea iute se înmulțesc insectele, cătră meazănoapte cotețul ar fi expus la umezeli și la frig; cătră apus ear' nu e bine să punem cotețul, căci prea tare l-ar atinge soarele spre seară.

Mărimea cotețului atârnă dela mulțimea găinilor, ce vrea omul să țină.

Cotețurile pot fi de mai multe feluri, adică din material mai ieftin sau mai scump.

Voiu vorbi de amândouă felurile.

Păretele cotețului mai mic poate fi făcut din cărămizi de lut, piatră, țiglă sau din grinzi. Capul lucrului este, ca acelea să fie lipite sau tencuite și văruiate, ca așa insectele să n'aibă unde să se ascundă și înmulțească. Baremi dinlăuntru la toată întemplantarea să nu lipsească văruiatul. Coperișul cotețului poate fi din scânduri așezate astfel una peste alta, ca ploaia să nu poată străbate înlăuntru. Este încă mai bine, să acoperim cotețele cu paie sau trestie, căci coperișul acesta iarna ține cald, ear' vara răcoare. Precum am

amintit deja e foarte bine, dacă așezăm cotețul lângă perețele unui grajd de vite, de cai sau de oi, căci atunci făcând câteva găuri la perețele grajdului, putem conduce căldura din grajd și în coteț, ceea-ce are mare înrîurire la prăsila găinilor, căci pentru căldura ce capătă din grajd vor începe a oua ele mai iute și mai mult.

Lângă ușa cotețului putem pune fereastra, pe care avem să punem sticlă și pe care avem să o închidem numai iarna, în altă vreme are să stea totdeauna deschisă. Pe lângă sticlă avem să acoperim fereastra și cu o rețea de drot, ca așa să putem apăra găinile împotriva animalelor răpitoare. Este bine, ca afară de fereastra de lângă ușa să mai fie o fereastră pe cealaltă parte a cotețului, ca așa afară de în timp de iarnă greu, totdeauna să putem ținea aer curat în coteț. Ușa cotețului să se facă din lemn tare, ca să nu poată străbate furul ușor, ba pe unele locuri pun pe ușile cotețelor și lăcate de Wertheim.

După-ce am descris cotețul pe din afară, am să fac niște observări și despre modul, cum are să fie acela pe dinlăuntru. Mărimea dinlăuntru a cotețului atârnă dela numărul găinilor, și adecă pentru fiecare găină avem să socotim un loc de comun de 15 cm., de oare-ce însă sunt casuri, când în ploii și vremuri grele trebuie să închidem găinile și ziua, și cotețul are să fie mai mare de cum s'a spus, mai ales pentru aceea, fiindcă în coteț avem să așezăm și coșărcile în cari ouă găinile și așa este mai cu cale, ca cotețele să fie cât de mari și adecă o găină să aibă un loc de 30 centimetri.

Uneltele cele mai de lipsă în cotețe sunt: rudele de șezut, cari precum am arătat mai sus sunt a se așeza una lângă alta la aceeași înălțime, ear' nu una mai ridicată ca cealaltă, de oare-ce găinile voind a șede tot mai sus, s'ar bate întreolaltă pentru locuri, când apoi cele mai slabe căzând s'ar putea vătămă.

Rudele de șezut pregătite din lațuri late, la cari duce câte o scărișoară, sunt bune pentru galițe cu trupuri mai ușoare, dar' nu pentru cele cu trupuri mai grele, căci deoparte aceste ajung mai anevoe la ele, de altă parte, având ele trup mai greu, nici nu se pot susține în înălțime pe lațurile acestea, și în urmă fiindcă pe razimul acesta îngust li-se strâmbă și osul pieptului. Și așa avem să așezăm la găini cu trupuri mai grele, în locul lațurilor niște lavițe lungi, mai late, cari să se poată scoate ușor din coteț, ca să fie curate.

Iuliu Bardoșy.

Serisori economice.

II.

În epistola dintâiu am arătat, că trebuința cea mai arzătoare, căreia am aflat de lipsă să-i facem destul, a fost și este: *luminarea poporului prin școală*. Chiar de aceea am început din toate părțile lupta împotriva neștiinței. Nu ne-am îndestulit numai cu luminarea tineretului din școala de toate zilele și din cea de Dumineca, ci ne-am dat toată siliunța de a câștiga pe partea noastră și pe oamenii mari, adunându-i seara de câte două-ori în săptămână la școală. Pentru-că am fost și suntem de credința, că, dacă e să mai eșim și noi vre-odată deasupra rēului, aceasta se va putea întâmpla numai prin luminare, prin „*deșteptarea din somnul cel de moarte*“.

Și nu ne-am înșelat în socoteala noastră, căci, e fapt, că unde lumina se arată, întunecul pere.

La chemarea, de a veni poporul Mercuria și Sâmbăta seara la școală, mulțime mare a urmat. Nu mai puțin de 60 bărbați — tineri și bătrâni — erau de față în seara dintâiu, toți nerăbdători de a afla, ce o să mai fie și din asta.

Văzând un număr așa frumos de fii sufletești de ai mei, dornici să afle și alte sfaturi, pentru cari, doară, mai potrivită e școala decât biserica, le-am vorbit cu dragă inimă următoarele:

„*Iubiți poporeni!*

„E mai bine de un an, de când sunt părintele sufletesc al d-voastre. În acest timp, — fiind în atingere zi de zi, odată cu unii, altă-dată cu alții din d-voastră, — 'mi-s'a dat privilegiu a vă cunoaște păsurile, doriațele, lipsele, bucuriile și durerile.

„Dar' în acest timp am auzit mai numai plângeri, că adecă: vremurile sunt grele, că dările unii mai nu le puteți purta, că nu mai puteți spori averea și că întru toate dați înderēt, ori-și-cât munciți și vă trudiți. Și eu vă dau tot dreptul, că zilele sunt grele și că nu e modru de a ne scăpa cu una, cu două de acest rēu, a cărui obrșie și fire nu le cunoaștem; și nu le cunoaștem pentru-că nici n'am umblat mai înadins să le cunoaștem.

„Dar' haideți să chibzuim cu toții, împreună, fiindcă mulți multe văd și, din nenumăratele noastre pățanii, tot o să aflăm unde zace buba și care e adevărata pricină a necazurilor noastre. Dați-mi deci voie, dragii mei, să vă spun cu acest privilegiu părerea mea și să vă arăt, cum gândesc eu asupra pacostelor, ce ne fac atâta silă și ne amenință chiar cu cădere în prăpastia, de unde eșire nu mai este.

„Știm, dragii mei, că pământul este mama noastră a tuturor. Din el, prin *munca* noastră, săvîrșită cu înțelep-

ciune, și prin darurile dumnezeiești — cum sunt: lumina și căldura soarelui, ploaia, roua și aerul — ajungem la cele de lipsă pentru viața noastră și a dobitoacelor noastre. Din pământ scoatem pâinea cea da toate zilele: bucate, legume, poame ș. a.; din el cresc: cânepa, inul și bumbacul, cari ne dau materii pentru îmbrăcăminte; din el avem lemnele pentru case și alte zidiri. Pământul dă hrană vitelor și tuturor dobitoacelor noastre, fără cari nevoia și lipsa cea mai mare ne-ar cuprinde; pentru-că, cu ce ne-am lucra noi câmpurile și cu ce ne-am purta poverile? Ce ne-am ști face fără lapte, fără carne, fără ouă, fără lână și pieile animalelor? Da! pământul este buna noastră mamă, care ne dă toate cele de lipsă; și el ne dă cu atât mai mult, cu cât mai bine ne vom ști trage seama împreună, cu cât mai bine li vom face voia, dându-ne pe lângă el și îmbiindu-i cu îmbelșugare toate, câte firea lui le cere.

„Și doar' nu-i așa? Bine știți d-voastră, că un loc de pe care tot iai roadă, și gunoiu nu-i mai dai, dela o vreme, lipsit de materii grase-hrănitoare, — nici el nu-ți mai împlinește dorința; dar' știți și aceea, că — dacă n'am sămăna sămēnță bună în hotarul nostru, adecă: grâu, cucuruz și cealalte, — ar crește buruieni, spini, polomidă și mărăcini, sau cel mult, nește iarbă de puțin folos.

Dar' nici nu se poate altcum, căci pământul are numărate taine, cari noi spre folosul nostru trebuie să 'i-le aflăm, ca astfel să putem trage din el cel mai mare câșitg.

Să luăm de pildă în astă seară numai o singură împregiurare.

În satul nostru sunt 200 grădini și în unele din ele se face numai fēn și otavă, în altele se cultivă puține legume, în multe, fiind deschise, rimă porcii printre cucutele, dintre cari omul nu se vede; ear' meri, peri și alți pomi nu sunt de toți 100 în întreg satul, măcar că avem destule dovezi, că în grădinile noastre le prieste destul de bine pomilor și aceasta ni-o mărturisește faptul că pomii, puțini cari li avem, sunt bine crescuți.

Acum vă întreb: n'ar fi oare mai bine, dacă grădinile noastre ar fi pline de pomi? Și doar' credeți că ar fi un lucru greu, fără seamă, prăsirea pomilor?

Îngăduiți-mi, dragii mei, să vă fac o mică socoteală despre comorile, ce stau ascunse în grădinile noastre și despre marea înlesnire de a crește pomi.

Dacă în fiecare din grădinile noastre am calcula că ar fi numai câte 10 pomi, — meri și peri, — în satul întreg am ave 2000 și dacă rodirile unui pom mare le-am socoti numai cu 3 fl. la an, toate grădinile ne-ar aduce vr'o 6 mii fl. la an; apoi iarba, căreia li merge

destul de bine în grădinile cu pomi, încă ne-ar aduce cel puțin atâta cât pomii și astfel câștigul din grădinile noastre ar fi îndoit și întreit mai mare.

Dar' și prăsirea și îngrijirea pomilor nu e cine știe ce lucru greu; dimpotrivă, e o adevărată plăcere și acum în câteva seri, ear' la primăvară fiecare om din satul nostru poate să învețe meșteșugul acesta bun, care o să fie un izvor de bună stare pentru noi toți.

De astădată nu mai urmez cu povețe economice, ci le las pe Sămbăta ce vine, când precum cred, ne vom întâlni aici în număr și mai mare ca astă seară.

După o mică întrerupere le-am ținut eelor de față o cuvântare despre folosul corurilor bisericești și probând glasul tuturor, am ales 16 cântăreți mai buni, cu cari am și început a cânta.

Preotul Sorescu.

Băncile noastre.

Dintre băncile noastre și-au mai dat la iveală secotelile și bilanțele pe anul 1896 următoarele:

„Albina” din Sibiu (cu o filială în Brașov) are venit de 131,357 fl. 60 cr. adunarea generală va fi la 27 Martie. Aci însemnăm, că „Albina” este cea mai mare și mai veche bancă românească; la adunarea generală din iestan își va sörba iubilul de 25 de ani dela întemeiere.

„Mielul” din Poiana, (lângă Sibiu) venitul este 2236 fl. 33 cr. adunarea va fi la 5 Martie.

„Timișaua” din Timișoara, venitul e 25,646 fl. 20 cr., adunarea generală va fi la 27 Febr.

„Aurora” din Năsăud își va ținea adunarea la 14 Martie.

„Oravițana” din Oravița, venitul 14,410 fl. 81 cr. adunarea va fi la 18 Martie.

„Brădetul” din Orlat, are venit de 6001 fl. 94 cr. adunarea va fi la 11 Martie.

Loc de informațiuni pentru redacție.

Cu dragă inimă povățuim pe cetitorii „Foi Poporului”, întru toate cele bune și folositoare; dar' și iubii cetitori, îndeosebi domnii preoți și învățători — să nu pregete a ne împărtăși cât de pe scurt, fie și numai pe câte o carte de corespondență, experiențele d-lor în o privință sau în alta, pentru-că cu chipul acesta foaia noastră ar deveni încă și mai folositoare și mai prețioasă ca până acum, ear, publicul mai bine slujit.

De astă-dată întrebăm:

Care din cetitorii noștri se îndeletnicesc cu cultivarea hemeiului? Mai sânt și alți Români în părțile acele cari se fi început cu cultivarea lui? În ce măsură se ocupă alte neamuri? Și cum se reentează cultivarea lui în acele părți?

Știri economice.

Bumbac artificial. — În timpul din urmă a început a se face în America bumbac artificial sau măiestrit din lemn de brad. Bumbacul se face astfel: lemnul de brad descojit se taie în fâșii subțiri și apoi se pune într'o mașinarie, în care se ține timp de 10 ore în aburi de apă. După aceea se toarnă peste lemn o leșie tare de natriu și lemnul astfel pregătit se încălzește timp de 36 ore. Astfel masa de lemn se preface în celulă curată, va să zică în materia din care se alătuește bumbacul. Masa aceasta amestecată cu oleiu de ricin, caseiu și gelatină, ca să fie mai venjoasă, se desface apoi în fire, se despănă și apoi se prelucrează ca și bumbacul natural. Acest bumbac este mai ieftin ca cel natural.

Bancnote de hârtie de câte 20 coroane. Nu peste mult vom avea și bani noi de hârtie. Din Viena se vestește, că direcțiunea băncii austro-ungare a arătat zilele acestea ministrului austriac de finanțe un proiect de desemn sau chip, după care se vor face bancnotele de câte 200 coroane, ce vor avea a fi puse în învîrtire.

O nouă bancă românească. Vedem, cu bucurie, că numărul institutelor noastre de bani mereu crește. Astfel aflăm, că în Lugoș s'a întemeiat o nouă bancă, cu numele „Economia”, dând un număr nemărginit de acții, în preț de câte 30 fl. (60 coroane). Acțiunile se pot plăti în rate lunare de câte 50 cr. și apoi fiecare acționar va avea a plăti ca taxă de înscriere 1 fl. 50 cr. Scopul întotirii este a desvolta în păturile mai sërăce ale poporului simțul de cruțare și a le tinde ajutor ieftin. Acționarii primesc împrumuturi cu 8%. În fruntea institutului stau mai mulți bărbați însemnați din Lugoș, precum dnii Vinc. Grosescu, protopop, ca director, Stefan Barcian, proprietar, vicepreș. Dr. Isidor Pop advocat, etc.

Nouă deregătorie de dare. Cu 1 Martie se deschide o nouă deregătorie de dare în Aradul-nou, pentru comunele ce sânt în la acel cerc administrativ, mai înainte alăturate la oficiul de dare din Vinga. Ministrul de finanțe a numit deja deregătorii de lipsă, cari la terminul de mai sus își vor începe lucrarea.

Tîrg de vite. Reuniunea agronomică maghiară regnicolară din Budapesta a hotărît a ținea în 2, 3 și 5 Mai un tîrg de vite de prăsilă în Budapesta, împreună cu o expoziție de mașini și alte unelte agronomice. La tîrg pot fi mînate vite cornute, oi și porci, însă numai de cele de prăsilă.

Circulația de bucate în Ungaria. Exportul, sau ducerea în afară din țeară a bucatelor a luat în anul 1896 un mare avînt, fiind mai mare cu vre-o 28—32 milioane de fl. ca în anul 1895. Prețul bucatelor (cerearelor) și a făinei exportate în 1896 s'au urcât la 200 milioane fl. pe când în anul 1895 a fost de 168 și 1/2 milioane fl.

Consumarea de carne în Ungaria. Din datele adunate din toate comunele, privitoare la animalele tăiate se vede, că în anul 1895 s'au mistuit în Ungaria (63 de comitate) 1 milion, 95 mii și 278 de vite cornute (și viței), 799 mii 344 de porci, 71 mii 566 de capre și 1 milion, 650 mii și 958 de oi. Dintre singuraticile comitate mai multă carne s'a consumat, încât pentru comitatele locuite de Români, în Bihor, Timiș și Torontal și mai puțină în Maramureș, Făgăraș și Tërnavă mică.

Nouă căi ferate în Ardeal. Ministrul ungar de comerț a dat voe dlor Martin Copony și frații Schiel din Brașov să facă în curs de un an lucrările pregătitoare pentru clădirea unei căi ferate vicinale, de la Brașov (gara sft. Bartolomeiu) până la Codlea, trecînd prin Ghimbav. — Tot asemenea se fac lucrări pregătitoare pentru o altă cale ferată vicinală dela Nirășteu până la Sereda de pe Niragiu, care va trece prin mai multe sate sęcuiesti.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonent nr. 7025. Casa și celelalte edificii nu se pot vinde ori înstrăina pe altă coală de pe moșia întabulată, pentru-că întabulația s'a făcut și pe ele. Aceasta o oprește legea criminală. După-ce s'a pus termin pentru licitație, nici gardul nu-l mai poți strica ori muta alt undeva.

Abonentului Filimon Cosma, învățător în Tătărăști. Mai anii trecuți îmbiiu pëducei de câte 2—3 ani Gebrüder Skasik în Troppau (Oest. Schlesien) miia cu câte 4—6 fl.

Alcum poți să faci încercare și la direcțiunile școalelor de economie din Keressthely sau Kolozsmonostor Sopron ori și mai bine la direcțiunea academieii de silvicultură (erdőszeti akademia) din Selmeczbánya.

2. Pentru vlăstări de hemeiu adresează-te tot la școalele de economie, de unde negreșt o să capeți informațiuni mai de aproape și cu privire la prețul lor.

Pecum știm, în ținutul Sighișoarei se cultivă mult și bun hemeiu, de aceea facem cetitorilor noștri o întrebare deosebită în această privință și poate că o să-ți satisfaci trebuinței chiar' vreun Român de a-i noștri din acele părți.

3. La astfel de boale se poate afla leacul, totuși mult mai ușor din partea unui medic bun, care îl vede pe bolnav și îl cercetează mai de aproape, decât din o simplă spusă ce ne-ai comunicat'o dta; de aceea s'au mai încerce acel bolnav și cu alți medici.

Abonentului nr. 7790. Zici, că ai mulți meri de iarnă, cari îți aduc o recoltă îmbelșugată, dar' în cele din urmă au prins a se usca.

Se întimplă, adesea că tocmai pomilor, cari aduc roade mai îmbelșugate, încep a li-se usca vërfurile crengilor și să arată pe ei mlădițe tinere dar pline de putere. Aceasta e semn, că ei sânt de a-se întineri, lucru, care mai trebuie făcut și când pomii au suferit stricăciuni mai însemnate prin degerare, zăpadă, grindină și vënturi mari sau când ei sânt cuprinși de boale grele.

Întinerirea se face retezând ramurile pomului, pentru a i-se forma o altă coroană, ceea-ce nu întărzie. Întinerirea poate să se facă acum la sfîrșitul iernii, când e de lipsă a

îngrășa pământul de sub pom cu gunoii putred, cu arină sau cu cenușe.

Tăieturile, după ciontarea cu fereștrăul se netezesc cât mai bine și se ung cu o amestecătură din pęcură și lut. Retezarea se face la anumite locuri și adecă unde s'au ivit ramuri tinere la cotituri și noduri.

Aceasta poate să fie și boala pomilor d-tale; deci cearcă! Unii întineresc pomii tot cam la 15 ani.

Abonentului Chira Petru în Toracul-mic. Din cele scrise în nr. 36 al „Economicului” de pe anul trecut sub titlul: „în grija proprietarilor de vii”, a putut pricepe ori-care cetitor, că vița americană, de care se face acolo vorbă, este nealtoită; căci în punct c) se spune, cari din vlăstari sânt: „buni de altoi”, cari sânt „pentru întemeierea unor plantațiuni” și în sfârșit despre cei cari „deloc nu pot fi aduși în circulațiune”, adecă nu se pot vinde.

Dacă dela direcțiunea unei grădini de vierit a statului ți-s'a răspuns, că mija de vița americană cu rădăcini și altoită nu se află mai ieftină de 120 fl., va fi. Drept, că e scumpă o vița cu 12 cr., dar' apoi poți fi cel puțin asigurat de un soi ales, lucru bun și trainic, care cu timp ți va reîntoarce speșele ce le faci azi, dacă viței fi va prii pământul și clima.

Încât despre vița americană, care ți-se îmbie cu 18—20 fl. mija și ți-se laudă că nu trebuie altoită, pentru-că ea ar produce și așa cele mai bune roduri, lucrul stă așa: chiar și speciile cele mai alese de vița americană, cari se recomandă mai mult că ar produce și nealtoite fructe de bun soi, în cel mai bun cas nu dau decât un vin de calitate mijlocie; de aceea este neîncungiat de lipsă ca trunchiul viței americane să se folosească numai ca subiect, în care să se altoiască vița noastră cea nobilă europeană.

La toată întemplantarea, ori că vei cumpăra vița altoită, ori de cea nealtoită, cumpăra din grădinile statului, unde ți-se ofere mai multă și mai bună garanție.

Dar' trebuie să fi cu mare băgare de seamă, că la vița americană încă nu-i place în ori-ce loc; astfel că dacă nu ți-a nimerit pământul și clima, ușor face omul risipă de bani, fără nici un folos.

De aceea, credem că ar fi cu ele se încerci mai întâiu cu un număr mai mic de vițe și dacă în părțile d-voastre au mai plantat și alții vița americană, să nu-ți pregeți a te informa și dela astfel de oameni despre cum au isbit ei, ca nu cumva să faci un lucru de care în urmă să-ți pară rău.

Monografia comunei Rēhău.

De

Nicolae Cărpinișan, paroch.

III. Starea culturală și populația.

(Urmare.)

Despre timpul când s'a zidit biserica date singure nu avem, dar' după-cum spun oamenii bătrâni ¹⁾ și după-cum am aflat din unele inscripțiuni se dă cu socoteala a fi zidită pe la anii 1804—1809, pe timpul preoților Chiril Maier, George Popa (Popovici) și Nicolae Cărpinișan. Aceasta ni-o dovedește următoarea inscripție cu litere cirile, ce se află pe dosul crucii așezate

la altar, deasupra ușei împărătești: «Aceasta sfântă raspeție sa zugrăvit prin cheltuiala robilor lui Dumnezeu Achim Bena cu soția sa Maria, ca să le fie pomeana lor și la tot neamul lor iproci — Ioan Zugravul. Poiană 1804, ear' pe sfeșnicul cel mare dinaintea altariului se pot ceti următoarele: Acest dumnezeesc lucru, făcut de robii lui Dumnezeu: Ioan Avram, Mihail Gugiu, Chirilă Oancea, Gcorge Cărpinișan, Todor Costandă, Gavriil Secaciu, Simeon Fofeldea, George Constandă, Pavel Boia, Nicol. Breazu, Maria G. Carpinian, Eva I. Moise Stanciu, Ioan Zugrav, aus Poiană Maiu 25 1809». Ear' în altariu la partea despre Meazăzi deasupra ferestrii se poate ceti anul: «1815 Vasilie zugrav Seliște».

După aceste date judecând zidirea bisericei a trebuit să fie sfârșită la anul 1809. După acest an a început a se zugrăvi altariul giur-împregiur de jos până sus, cu boltitură cu tot, care lucru, după înscripția citată s'a încheiat la 1815. De atunci, — zic oamenii că s'a slugit în ea sf. Liturghie, cu toate, că după o însemnare, ce se află pe foaia 1 a *Pravlei*, s'a sfințit numai la 23 Aprilie 1836 de episcopul Vasilie Moga, fiind preoți: Nicolae Cărpinișan, Ioan Gotia ²⁾ și Chiril Maier.

Biserica, cu chramul sfântului George e așezată în partea dela răsărit a cimiterului și are o formă oblongă, e zidită din peatră și cărămidă foarte bine arsă, în stil roman, cu patru boltituri și 9 ferestri, măsură în lungime 27.50 m. cu altar cu tot, ear' 8.12 m. cu un spațiu pentru 800—1000 persoane; după însemnările din foaia catastrală, biserica cuprinde 106 □ stg., ferestrele sânt largi, înalte și luminoase cum nu prea afli la biserici vechi, zidul e de 96 ctm. gros, e coperită cu țiglă și înzestrată cu turn înalt.

La zidirea bisericei de astăzi, spun oamenii, că ne aflându-se loc statornic și tare pentru fundamentul ei, s'a cumpărat o parte din pământul lui Pavel Maior ce se întindea înspre Meazănoapte — Miază-zi pe lângă cimiter și s'a ridicat pe o parte din acel loc biserica, ear' cealaltă s'a întrupat cimiterului.

Mormintele le înseamnă oamenii: la bărbați cu stâlp, la femei cu cruci scobite și crestăte cu feliurite figuri. Din anul 1883 s'au adus și petri cioplite de măiestri dibaci acelea (în număr de 10) formează o podoabă a cimiterului.

Despre forma și mărimea bisericii vechi nu se știe azi nimic; judecând însă după fruntarul dela podul (chorul) unde stau fetele azi; se pare, că în

privința lărgimei n'a stat cu nimic înapoia celei de azi. Pe acest lemn se află două inscripții tăiate, una în limba germană, și alta, tăiată frumos, în cea română, cu litere cirile. La partea stângă cam 1 1/2 m. e scris: 1764 * D. 27 A. hat gemacht * Micel * Apsderffer * diessem tem., ear' dela aceasta spre dreapta se pot ceti pe o lungime de 6 1/2 m. următoarele: «Șeșta (nedescifrabil) August în 15 zile valeta 1764. scrisam eu popa Nicolae — parochie popa George și Ioan Ionu Cărpinișan cel tinăr acesta a fost meșter mare.» ³⁾ Acest lemn se vede a fi adus aici din biserica cea veche împreună cu trei icoane (Dl Christos, Maica Domnului și evg. duca chramul) așezate în tinda femeilor. Pe dosul icoanelor împărătești e scris anul 1765.

Având în vedere mărimea (89 × 65 ctm. a evangelistului Luca 80 × 62 ctm.) a acestor icoane și frumsețea lor, apoi lungimea lemnului dela cor, trebuie să presupunem, că biserica veche dacă și n'a fost tocmai ca cea de astăzi, dar' mult n'a stat înapoia ei.

Ca lucru vechiu află de bine a mai aminti, că înaintea turnului, la partea despre meazăzi se află o peatră ca treaptă de 1 metru 95 cm. lungă, 96 cm. lată și 25 cm. groasă.

Peatra e lucrată foarte frumos, pe amândouă marginile să ridică niște stâlpi lucrați cu multă măiestrie, ear' în partea din sus se poate vedea un cerc, pe al cărui câmp se ridică trei colonne paralele. Sub cerc se ved literile D. și M. ear' pe fața petrii e scrisă următoarea inscripție, care cuprinde patru rînduri.

TELVEOVETIEG
XICPPDMLAMSVIX
AN.IX.IV.L.MX.MON
ETRVENVSTIII.P.P.H.S.E.

Sub aceasta scrisoare e un păhar, din care es încrucișate două vițe cu struguri, ce coboară pe lângă păhar în jos, una pe partea dreaptă, alta pe partea stângă. Fiind partea dinjos a petrii sugrumată, se dă cu socoteala, că trebuie să fie dela vre-un monument sau dela vre-un mormânt. Scrisoarea de pe peatră au decopiat-o și alții înaintea mea, ba ei zic, că au trimis-o chiar și profesorilor din Berlin să o descifreze (cetească); ce s'a ales însă de ea și ce însemnează literile acelea scrise, nu a aflat până astăzi nime în comună. Despre trecutul petrii numai atâta se știe, că ea s'a aflat în pământ când cu croirea drumului țerii, aproape de calea ce

²⁾ Numit popa satului cel nou, fiindcă s'a chirotonit la aceasta ocaziune.

³⁾ Preoții, de cari se face aici amintire au fost — după niște fragmente din protocolul morților din anul 1793 și după protocolul bunei învoiri din anul 1795. George Popa, care vine înainte până la anul 1812, când se vede că a murit, și Nicolae Cărpinișan, mort la a. 1822.

¹⁾ Vezi cei citați mai înainte toți.

duce în sat; de acolo a fost adusă și grijită la biserică sub turn, ear' pe la anul 1878 a fost așezată ca treaptă înaintea turnului, cu inscripția în jos, spre a o feri de ori-ce ștricăciune.

(Va urma.)

CRONICĂ.

Nou proces. În 18 Febr. st. n. s'a judecat înaintea curții cu jurații din Timișoara procesul pornit împotriva foii din Bănat „Dreptatea”. Acușați au fost dnii *Patriciu Drăgălina*, directorul institutului pedagogic din Caransebeș, pentru un articol despre măcelul dela Mehadica și redactorul „Dreptății” *D. Voniga*, pentru alți doi articoli, despre același lucru. Apărător a fost cunoscutul avocat Coriolan Bredicean. Dl Drăgălina a fost aflat vinovat și ostndit 1 zi închisoare și 20 fl. amendă în bani. Apărătorul a dat recurs. Procesul dlui *Voniga* s'a amânat.

Înfrățirea cu Sârbii. Ni-se scrie, că petrecerea dată din partea corului din *Nerdu* (Bănat) în Chichinda-mare, — petrecere despre care am luat notiță la vremea sa, a reușit peste așteptare, luând parte un public numeros de Români și Sârbi. Frații Sârbi au rămas foarte încântați de producțiune și de frumoasele noastre Române, îmbrăcate în haine naționale. Venitul petrecerii încă a fost mare. — Bravii Nereenți sunt vrednici de toată lauda pentru frumoasa lor producțiune!

Românii dela Plevna. O veste prea îmbucurătoare ne sosește din București: Românii din vestita comună bulgărească Plevna, și din împregiurime au înființat o societate românească de cultură. După câte știm, aceasta este cea dintâi societate de cultură românească între Românii din Bulgaria. — Harnicii Români dela Plevna sunt vrednici de toată lauda, și nădăjduim că frumoasa lor faptă va servi drept pildă și celorlalți Români din Bulgaria.

Dar pentru biserică. Din Beclean ni-se scrie: Măiestrul lemnar *Ioan Coraico* din opidul Betlean, a dăruit din propriul îndemn pe seama Stei biserice un *rënd de haine bisericesti* în preț de 50 fl. v. a. Numitul dăruitor este tatăja 7 copii și pentru susținerea familiei toate le câștigă numai cu propriile sale mâni. Să dea Dumnezeu ca să-și poată crește pruncii și de unde a dăruit să-și împlinească însutit.

I. D. abonent.

Lucruri îmbucurătoare. Din comuna *Costești*, comitatul Hunedoarei, primim știri îmbucurătoare. Românii noștri de acolo s'au pus pe lucru împotriva Jidovilor și le-au luat din mână cărcăma și trafica. Acum de curând harnicii Români costesteni vreau să aibă și prăvălie românească. Țeranul *Alexa Mateiu* a și primit dreptul de prăvălie, și acum vrea, ca pe lângă doi chizeși buni, să cumpere pe credit dela societatea „Concordia” din Sibiu. Luând în vedere, că „Concordia” s'a întemeiat tocmai pentru spriginierea și înaintarea negotului românesc, nădăjduim, că ea nu va pregeta a tinde mână de ajutor harnicilor Români din Costești, dând sprigin boltășului lor român *Alexa Mateiu*.

Cine sânt credincioșii Împăratului! În *Loșont* s'a petrecut de curând următorul lucru. Nu de mult a intrat la

compania 15 a regimentului de infanterie 25 de acolo recrutul *Neumann*, din comuna *Salgótarján*. Când numitul *Maghiar* „neaoș” fubrăcă *hainele împărătești* fu cuprins de o mare furie „patriotică”, îndată-ce zări șinorul negru-galbin. Grăbi deci la căpitanul seu, și-i zise; „*Eu nu împăratului, ci regelui am jurat!*” — și cu aceste își rupse de pe pantaloni *urgisitul șinor negru-galbin*. Voinicosul „patriot” a fost imediat pus sub pază și tras în cercetare. Comanda militară l'a osândit la *șese luni temniță*. — Eată cine sânt *adevărații credincioși ai Împăratul*.

Preot încuiat în biserică. Din *Lemberg*, oraș în Galiția, se vestește că deunăzile țeranii gr.-cat. din comuna *Chryplin* au adus înșiși judecată asupra preotului lor, pentru-că n'a avut să le dea socoteala despre întrebuințarea banilor din cutia bisericeii. După liturgia de Duminecă țeranii au încuiat pe preot în biserică. Ziua întreagă a stat bietul preot acolo, răbdând foame și frig, până-ce pretorul cercual din *Stanislaw*, însoțit de patru gendarmi, a sosit în comună și l'a eliberat. Optsprézece țerani au fost puși sub acasă.

Ce face dragostea! O crimă grozavă s'a petrecut deunăzile în comuna *Oberșia*, din com. Arad, la casa țeranului *Iancu Onescu*, *Iancu Onescu* se căsătorise înainte cu 4 ani. Nu mult i-a dăinuit înse fericirea casnică, de oare-ce frumoasa sa soție s'a îndrăgostit în flăcăul *Petru Gășpar*, reintors din cătănie. Nefericitul bărbat a încercat totul, să readucă la calea cea bună pe rătăcita sa soție, dar' — înzadar. Ajuns la desnădejde bietul țeran și-a croit un negru plan de răsbunare. Într'una din zile s'a depărtat de acasă, sub cuvânt că vrea să aducă lemne din pădure. Peste un cias s'a reintors și s'a furișat în cămară, spre a pândi sosirea ibovnicului. Într'aceea se înoptase. Desnădăjduitul bărbat, cu un lung cuțit în mână, aștepta, stăpânit de grele și negre gânduri, sosirea dușmanului seu de moarte. Deodată ușa grădelelor dinaintea casei se deschise și în pridvor se ivi un bărbat. Ca un tigru se repezi *Iancu Onescu* asupra-i și cu mai multe împunsături de cuțit îl culcă pe dată la pământ, unde nefericitul nu peste mult muri. *Onescu* deschise apoi ușa casei și în ton furios își chemă soția, să vadă ce-i în pridvor. Femeea grăbi îndată cu o luminare. Pe cât de mare a fost păcatul necredincioasei soții, pe atât de cumplită a fost groaza ucigașului, când în chipul cadavrului el recunoscu pe însuși *fratele seu*, care venise să-l vadă. Înfrânt de desnădejde, ucigașul s'a predat însuși tribunalului, să-și iee pedeapsă.

Din Tievaul-mic. Ni-se scrie că în *Tievaul-mic* bântue printre copii boala de grumazi, de care a murit o fiică a economului *George Milea*. — Totodată ni-se scrie, că femeea *Ileana Floarea*, voinde să meargă la o boltă să cumpere ceva, deodată a căzut jos și a murit pe loc.

Omorîți de zăpadă. Din România se vestește că zilele trecute, în județul *Suceava*, din cauza căldurii din urmă, s'a topit zăpada de pe virful muntelui dela satul *Cerbănești*, prăbușindu-se cu mare furie spre poalele muntelui; zăpada a îngropat sub ea o turmă de oi, un cioban și două femei, pe cari le-a omorât.

Știre literară. Primim următoarele În timpul cel mai scurt pun la tipar un volum de povești populare, constător din vre-o 60 povești și snoave. Opl va da cam 25—30 coale tipărite, în formatul vol. I. tip. la 1886 și al vol. II. tip. la 1 95. Din lipsa speselor de tipar însă nu-l pot da tipăririi până voui fi asigurat de acele spese. Rog deci, pe cei ce vor a avè poveștile mele, să binevoească a să abona cu grăbire. Prețul unui es. de 1 fl. 75 cr. (5 lei noi) este a se trimite autorului-editor.

Ioan Pop Reteganul în *Reteg.*
(Transilvania.)

Cununie. Dl *Ioan Bercan*, ales paroch în *Merchiașa* și d-șoara *Maria Banuț* invită la cununia lor, care se va săvârși Duminecă 16/28 Februarie 1897, la 2 ore p. m. în biserică gr.-or. din *Cohalm*.

Petrecere. Tinerimea gr.-cat română din *Cojocna*, invită la *petrecerea populară* împreună cu producțiune, ce o va arangia la 28 l. c. în localitatea școalei gr.-cat în favo-
rul școlei.

Prețul intrării de persoană 40 cr. Înainte de pauză se vor juca jocurile naționale; „*Calușerul*”, „*Bătuta*” și „*Romanul*”. Începutul la 7 ore seara.

Cojocna, în 23 Febr. 1897.

Comitetul arangiator.

Producție și petrecere. Primim următoarea înștiințare: Corul vocal gr.-or. rom. din *Vucova* (lângă *Buziaș*) la 16/28 Februarie a. c. sub conducerea bravului părinte *Avram Ciocoiu* va concerta în marea sală a școalei noastre confesionale, cu următorul program: Partea I. După bineventarea oaspeților corul va cânta: 1. „*Motto*” „*Mulți ani*” cor cuartet. — 2. „*Un vis*”... cor cuartet — 3. „*Noi vrem Pământ*” poezie de *G. Coșbuc*, declamată de coristul, *Ioan Răchișan*. 4. „*Coroșna Moldovei*”, cor cuartet. 5. Tătarul de *Neosevicu*, cor cuartet. 6. „*Bețivul*” monolog comic declamat de coristul *Trailă Jiva*. 7. *Sirboica* de *I. Vidu* cor cuartet. 8. „*Hora Sinaiei*”, cor cuartet. 9. Marșul „*Dulce Viață*”. Partea II. producțiunea teatrală, Țeranul în slujbă, piesă orig de *N. St.*.. predată de coriști. Partea III. joc.

Prețul de intrare: De persoană 20 cr. de familie 50 cr. Venitul e destinat fundațiunii corului. Începutul la 7 și 1/2 ore seara. Oferte marisimoase se vor cuita cu mulțumitele pe calea ziaristiceii.

Comitetul arangiator.

Concert în Plicca-rom. Corul vocal al plugarilor rom. din *Bodrogul-vechi* sub conducerea dirigentului *Simion Muntean* arangiază la 16/28 Febr. 1897. în sala de joc din *Pecica-română* concert împreună cu joc. Începutul la 8 seara. Prețul intrării de persoană 30 cr. bașii până la 10 ani 15 cr. Venitul curat este pentru fondul Corului. *Programa* „*Motto: Cântă voinice*” cor. voc. Cuvânt de deschidere. 1. „*Mulți ani*” cor. vocal. 2. „*Iubirea*” cor. bărbătesc. 3. Declamație „*Cui a cântat cucu*” 4. „*Pe a țerii noastre*” cor. bărbătesc. 5. Dialog „*Preotul și vâcariul*” 6. „*Taci bărbate*” cor. bărbătesc. 7. Declamare „*Floarea lui Petac*”. 8. „*Tata Noe*” cor. bărbătesc. 9. Decl. „*Șoldan viteazul*”. 10. „*Junima parisiană*” cor. băbătesc. 11. Decl. „*Vlăduțul mamei*”. 12. „*Zisa badea*” sopran 6 voci. 13. „*Stancența*” sopran 6 voci. 14. „*Limba mea*” decl. de *F. Cirin*. 15. „*Nusca*”

sopran 6. voci. La finea concertului jocurile „Călușeriu“ și „Bătuta“.

Petrecere în Sălciva. Primim invitare la petrecerea împreună cu joc, care va avea loc Joi în 4 Martie 1897 st. n. în sala ospătăriei din Sălciva. Începutul la 7 ore seara. Prețul de intrare de familie 1 fl. 50 cr. de persoană 80 cr. Venitul curat este destinat pentru procurarea de cărți necesare copiilor săraci dela școala confesională din Sălciva.

Producție teatrală și petrecere. Ni-se trimite invitare la producțiunea teatrală, ce o arangiază societatea română de diletanți „Progresul“ din Făgăraș Duminecă, în 7 Martie st. n. a. c. în sala hotelului „Lauritsch“. Începutul la 7¹/₂ ore seara. Făgăraș, 6 Febr. 1897. Pentru comitet: Ioan Turcu, președinte. Ioan Dejenariu, cassar, Ioan Berescu secretar.

Producție teatrală în Viștea. Primim invitare la producțiunea teatrală împreună cu cântări ce se va ține în Viștea-inferioară la 28 Februarie n. 1897 în sala cea mare a școlii. Începutul la 7 și jumătate ore seara. Venitul e menit „Reuniunii pentru biblioteca populară din Viștea-inferioară“. Prețul intrării: Primele două șiruri de persoane 80 cruceri, (familie 1 fl. 30 cruceri); locul II. de persoană 60 cruceri (familie 1 fl.); locul III. (de stat) 30 cr. Program: 1. „Sărmană frunză“, cor mixt. 2. „Peatra din casă“, comedie într'un act de V. Alexandri. 3. „Șezătoarea“ (cântece populare). 4. „Nunta țerănească“, tablou național de V. Alexandri. 5. „Călugărul Pafnutie“, prelat de V. Lazăr. După producțiune joc în casele doamnei P. Nicolae Șandru. N.B. On. public binevoească a se prevedea cu de-ale mâncării.

Adunare învățătorească. Reuniunea învățătorilor români greco-orientali din despărțământul Făgărașului își va ține adunarea Duminecă în 23 Februarie a. c. st. v. în opidul Făgăraș. Programul, lipindu-se acum locul, îl vom publica în nrul viitor.

Mai nou.

Din Creta se vestește, că corăbiile europene au bombardat cam 1/4 de oră tabăra resculaților greci, după-aceștia n'au încetat a se apropia de Canea. Aceasta a făcut mare tulburare în Atena.

Puterile au provocat Grecia să scoată oastea din Creta în timpul cel mai scurt. Guvernul a răspuns, că numai atunci va împlini această, dacă Cretei 'i-se va da autonomie (guvernare de sine) națională.

Puterile și Sultanul sânt învoșiți pentru autonomie.

POSTA REDACȚIEI.

Mai mulți poporeni în T. Giris. Să publică în nr. viitor.

V. M. în M. Ludos. Posta ultimă e Orăștie (Szász-város), comit. Hunedoarei.

T. S. în Soborșin. Tot felul de pescării și cele mai bune se află în Brașov la Ioan N. Bidu. Ceteste anunțul din nr. de față „Foi Pop.“, (pag. din urmă).

Abon. Nr. 2486. Pentru cărțile amintite, scrie la tipografia Dor. I. Cucu, sau la librăria C. Müller, în București.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressandt.

„MIELUL“, CASSĂ DE ÎMPRUMUT ȘI PĂSTRARE ÎN POIANA.

Nr. 12/1897.

Convocare.

Domnii acționari ai casei de împrumut și păstrare „Mielul“, societate pe acții în Poiana, în virtutea §. 14 din statutele societății se invită la a

V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Poiana, la 5 Martie 1897 st. n. la 2 ore după amiază în sala cea mare a școlii noue.

Obiectele puse la ordinea zilei sânt:

1. Raportul anual al Direcțiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghere asupra computului anual, al bilanțului încheiat cu 31 Decembrie 1896 și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
3. Decisiune asupra bilanțului anual și de dividendelor în sensul §. 45 din statute.
4. Fixarea marcelor de prezență.
5. Alegerea comitetului de supraveghere.
6. Eventuale propuneri din partea direcțiunii.

[801] 1—1

Se atrage atențiunea domnilor acționari la dispozițiunea §. 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acționari, cari sânt trecuți cu 6 luni mai înainte ca acționari în registrul acționarilor și care cel puțin cu o zi înainte de adunare au depus pe lângă revers la cassa societății acțiunile scrise pe numele lor, respective pe al aceluia, pe care îi reprezintă împreună cu dovezile de plenipotență.

Acțiunile și eventualele documente de plenipotență sânt a se depune la cassa societății cel mult până la 4 Martie st. n. 4 ore p. m.

Poiana, 4 Februarie 1897.

Direcțiunea.

A V-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembrie 1896.

Contul Bilanțului.

Activ:		Pasiv:	
Cassa în numerar	1708 37	Capital de acțiuni	25000 —
Credite de cont-curent	5210 35	Depuneri spre fructificare	43661 48
Cambii de bancă	13823 70	Cambii de bancă, reescomptate	2500 —
Împrumuturi pe obligațiuni cu caventați	40482 48	Interese anticipate pro 1897	1380 60
Împrumuturi hipotecare	13695 —	Fondul de rezervă	344 44
Mobiliar	fl. 320.35	Dividende neridicate	112 —
după amortisare de 10%	32.03	Diverse conturi creditoare	23 37
Spese de fundare	241.66	Profit curat	2236 33
după amortisare totală de	241.66		
	75258 22		75258 22

Contul profitului și perderilor.

Debit:		Credit:	
Interese:		Interese:	
pentru depuneri spre fructif. fl. 1697.19		dela cambii de bancă	fl. 1202.53
pentru fondul de rezervă	16.06	dela împrumuturi pe oblig.	3574.33
la reescompt	567.85	dela împrumuturi hipotec.	971.86
	2281 10	dela credite de cont-curent	48.95
Spese:		Provisiuni	601 80
Salare, imprim., insertiuni,			
porto, diverse	1095 96		
Contribuțiune:			
dare directă	fl. 293.74		
10% dare la interesele dep.	169.73		
diverse aruncuri	48.92		
	512 39		
Amortisațiuni:			
spesele de fondare	241.66		
10% din mobiliar	32.02		
	273 69		
Profit curat	2236 93		
	6399 47		6399 47

Poiana, la 31 Decembrie 1896.

Elia Pop m. p.,
director.

Ilie Georgescu m. p.,
comptabil.

Dum. Șufană m. p.,
cassar.

Ioan Vlad m. p.,
membru al direcțiunii.

George Ghișe m. p.,
membru al direct.

Ioan Prodan m. p.,
membru al direct.

Nicolae Pață m. p.,
membru al direct.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă.

Poiana, la 5 Februarie 1897.

George Ghișe m. p.

Ioan N. Oprean m. p.

Ioan Bozdog m. p.

